

PARTIZANSKA KNJIGA

Edicija
Tekstopolis
Knjiga 56

PARTIZANSKA KNJIGA

© Saša Savanović, 2022.

© za ovo izdanje Partizanska knjiga, 2022.

Urednik
Srđan Srđić

Saša Savanović

Novo Sada

Kikinda, 2022.

When we can't dream any longer we die.

Emma Goldman

I deo

Vest o smrti Miladina Todorovića se kroz kancelarije firme *Futura Developments* razlegla kao oštar, neprijatan zadah: ispod glasa i dosledno. Desilo se to nešto posle dvanaest časova, svega nekoliko sati nakon što je smežurano telo vlasnika i direktora *Future* pronađeno u njegovoj kući na Kamenjaru.

Da je nešto čudno, znalo se i pre no što je otkucalo podne, a prve sumnje javile su se i ranije. To što se, inače savestan, direktor nije pojavio na sastanku zakazanom za deset i trideset, jeste bilo neobično i stresno, naročito za Eržiku Jević, Todorovićevu višegodišnju saradnicu i finansijsku direktorku *Future*, na kojoj je bilo da izmisli uverljivu priču kojom bi opravdala njegov izostanak. Tim pre što ovakve situacije, premda su bile retke, nisu bile u potpunosti nepoznate. Eržiki ni na kraj pameti nije bilo da bi uzrok mogao da bude toliko radikalnan. Pretpostavila je da je u pitanju nešto sasvim naivno: svađa s Kristinom, s decom, neplanirano pijanstvo, ili naprosto kurcobilja, koja je kod Miladina s godinama postajala sve izraženija. Ipak, nije mu bilo baš svojstveno da se čak ni ne javi, mislila je Eržika, i nakon što je više puta nazvala Todorovića, čiji je mobilni telefon uporno bio nedostupan, odlučila je da sama primi predstavnike izraelskog partnera *Magat Security Systems ltd.* koji su već petnaestak minuta strpljivo čekali u sali za sastanke. Verovatno mu se istrošila baterija, nagađala je, i u glavi

je nabrajala još neke mogućnosti ali, čim je sastanak počeo, na to je skroz zaboravila.

Predmet sastanka bio je plan ugradnje sigurnosnih sistema i opreme za nadzor, otkrivanje i identifikaciju koji su Lavi Rubin i Tamar Gros došli da predstave. Njih dvoje su dobro uhodan tandem – predstavu otvara Lavi, on je zadužen za šarm i prijatnu atmosferu, a onda sledi Tamar koja je upućena u sve detalje posla. Čekanje ih u tome nije poremetilo – čim je Eržika zakoračila u salu, izvinjavajući se zbog kašnjenja i objašnjavajući razlog Miladinovog izostanka kao *private emergency*, njih dvoje su započeli svoj uvežbani performans. Lavi se smeškao pun razumevanja, kao da do malopre nije komentarisao niske profesionalne standarde koji se često mogu zateći na Balkanu gde je *Magat* već neko vreme uspešno poslovao. „Da li ovi ljudi ikada dolaze na vreme!“, besno je šištalala Tamar koja je nestrpljiva po prirodi, a kašnjenja bilo koje vrste smatra nepoštovanjem, gotovo uvredom, ali je s Eržikinim ulaskom i ona namestila benigni izraz lica, promenivši ploču. Posao je ionako već bio ugovoren s naručiocem (Ministarstvom odbrane RS), a s *Futurom*, koja je bila lokalna firma zadužena za izvođenje građevinskih radova, trebalo je dogovoriti jedino tehnikalije. Pola sata kasnije i to je bilo završeno. Eržika je nemo ispratila predstavljanje *Magatovog* plana i ne postavivši nikakva dodatna pitanja, jer o tehničkim aspektima izgradnje i ugradnje ionako ništa nije znala, zahvalila im se na iscrpnoj prezentaciji i zamolila ih da sve važne informacije svakako pošalju mejlom, na koji će *Futura* uskoro odgovoriti. Prateći ih do izlaznih vrata još jednom se izvinila zbog nepredviđenih okolnosti pa se, pošto ih je smestila u taksi, zatvorila u svoju kancelariju i predala poslu koji se nagomilao.

Ozbiljnije sumnje javile su se kada je Todorovićevo vozač, Mirko Prelez, sumornog izraza lica i čudno zamućenog pogleda, kako ga je kasnije opisala sekretarica Tijana Sretić, ušetao u prostorije firme i ne upustivši se u njihov uobičajeni flert, što je poverila isključivo odabranim koleginicama, uputio pravo u Eržikinu kancelariju. To što se Mirko u firmi pojavio bez Todorovića samo po sebi je bilo nesvakidašnje, najčešće su dolazili zajedno: Todorović bi izašao iz kola ispred ulaza u zgradu do koga bi ga Prelez ispratio, a onda bi, kad parkira auto, i sam ulazio unutra. Tek ponekad se dešavalo da se Mirko u *Futuri* pojavi nezavisno od svog poslodavca, kada bi u firmu dolazio po nešto što je Todoroviću trebalo isporučiti. Ali u takvim slučajevima to nešto ga je već čekalo, spremno i upakovano, u rukama Tijane Sretić. To ovog puta nije bio slučaj što su, pored Tijane, primetili i ostali zaposleni. Njihovi pogledi su počeli da se zaustavljaju na vratima Eržikine kancelarije i u mislima su im neobuzdano iskakala pitanja o tome šta se dešava. Nije prošlo ni petnaest minuta a grupice od po dvoje, troje i četvoro spontano su se oformile oko Tijaninog stola, u odeljku prodaje, u kuhinji, zatim u pušačkim prostorima na terasi i ispred stražnjih vrata zgrade. Kolektivna inteligencija je brzo odradila svoje i neko je, na nečiji predlog, a nastavljajući se na misao nekog trećeg, guglao Miladinovo ime. Na šestom mestu u rezultatima pretrage nalazila se informacija koja je sve objasnila.

www.kurir.rs › [vesti](#) › [hronika](#) › [miladin-todorovic-pron...](#)

Miladin Todorović pronađen mrtav - Kurir

Translate this page

45 minutes ago - NOVI SAD - Jutros oko 8h je u svojoj kući na Kamenjaru pronađen mrtav poznati novosadski biznismen Miladin Todorović (66).

„Umro je“, kratko je i šapatom rekla Ana u čijem telefonu su se nalazili pretraga i njeni rezultati. Glas joj je bio tup i bezizražajan, kao i emocije. Nije osetila apsolutno ništa.

„Tovariš“, odgovorila je devojka pored nje razrogačivši oči uzbuđeno. Ona se takođe zvala Ana, a prezivala Tomić, dok se prva prezivala Dejanović, a obe su u *Futuri* radile kao pravnice.

„Mrtva sam ozbiljna“, rekla je flegmatična Ana iskezivši se i pružila telefon.

„Jebote, stvarno“, nadovezao se Tibor Sabo, koji je bio treći član pušačke grupe na terasi. Uzeo je telefon iz Anine ruke i kliknuo na vest.

Istražni sudija Višeg suda u Novom Sadu Mihajlo Ostojić izjavio je, posle uviđaja, da nije pronađeno ništa što bi ukazivalo da je reč o nasilnoj smrti. Ostojić je takođe rekao okupljenim novinarima da su u vršenju uviđaja pomogli kriminalistička tehnika i sudski veštaci koji su dali svoje mišljenje o uzroku smrti.

„Pregledani su i medicinska dokumentacija u i prostor oko same kuće. Nema nikakvih tragova koji bi ukazivali da je smrt nastupila nasilno“, rekao je Ostojić koji je dodao da je smrt nastupila tokom prethodne noći.

Prema njegovim rečima, Todorovićevo telo je upućeno u Zavod za sudsku medicinu gde će u narednim danima biti obavljena obdukcija nakon koje će se sa sigurnošću znati uzrok smrti. On je kazao da postoji sudska zabeleška o tome ko je i kako pronašao Todorovićevo telo, ali da ti podaci nisu za javnost.

Očekuje se da se medijima obrati dežurni istražni sudija Višeg suda u Novom Sadu Svetislav Jeknić, koji i obavlja uviđaj.

„Ladno je mrtav“, rekla je Ana Tomić, podigavši glavu s ekrana telefona koji je ispred nje držao Tibor, uhvatila je kroz staklo vrata od terase Tijanin pogled – i ona je znala.

Ane su bez reči zapalile po još jednu cigaretu, a Tibor je na telefonu pokušavao da nađe dodatne informacije o načinu na koji je skončao gazda Mile.

„Jadni Mirko“, tišinu je prekinula Tijana koja se našla pored njih a da to niko nije primetio, „sigurno ga je on našao.“ Glas joj je bio mekan i pun brige. „Znala sam da nešto nije u redu čim sam ga videla. Izgledao je jako ozbiljno. A inače uvek ima neki osmeh za mene. Sada me nije ni pogledao, prošao je bez reči, kao pored turskog groblja.“

„Nije ni čudo...“, neodređeno je odgovorio Tibi.

„A unutra?“, očima je pokazala Ana Tomić k vratima Eržikine kancelarije, „šta li se tamo dešava?“

„Mora da Eržika plače“, rekao je Tibor podrugljivo. „Otegao papke njen voljeni Mile.“

Svi su se nasmejali, ali vidljivo uzdržani. I prethodno su ionako govorili u pola glasa, kao da neko

može da ih čuje. Tijana se brzo pokajnički prekrstila: „Tibi, nemoj tako, o mrtvima sve najbolje.“

„Pa sve najbolje i kažem, kakvi su to papci bili, Mile je bio jedna izuzetna svinja.“

Ana Dejanović se nije izjašnjavala. Gazdin odlazak u ništavilo na nju je ostavio bled utisak. Bilo je to kao da je pročitala vest o smrti neke poznate ličnosti o kojoj nije znala mnogo. Otprilike tako je videla i Todorovića. Osim što je o njemu znala dovoljno da zbog toga što je mrtav ne oseća nikakvo žaljenje. Nije joj, međutim, bilo ni drago. Instinktivno se plašila promena, naročito onih koje su podrazumevale neizvesne ishode. Zbog toga nije mogla da bude ravnodušna. I još zbog nečega što joj odmah zaokupilo misli. Da li je moguće da je ovo događaj koji je Mara predvidela, da li je to velika promena koja će da se desi?

Iz kancelarije su im tada signalizirali da uđu unutra. Eržika, čije su oči bile crvene i podbule, i Mirko, koga je krasio stalozhen izraz lica, upravo su izlazili.

Zaposleni su, čim je Eržika i zvanično potvrdila vest o Miladinovoj smrti, pušteni kućama.

„O datumu sahrane ćemo vas naknadno obavestiti“, zaključila je Jević kratak govor u kom je uzvišenim glasom prožetim drhtanjem vilice, dramskim pauzama i dubokim uzdasima, pored tehničkih informacija podelila i sijaset toplih priča o „našem dragom direktoru“, kako ga je sve vreme oslovljavala.

„Imao je blagu narav, ali odlučnu. Nije prezao ni od čega. Sve što ima sam je napravio. Ovu firmu, naša

radna mesta. U neku ruku, bio nam je kao otac, glava naše poslovne porodice“, sve u tom stilu.

„Za sada ne znamo od čega je umro naš dragi direktor“, obavestila je kolektiv posle toga „ali pretpostavlja se da je da je u pitanju bio srčani udar. I mi osećamo udar na srce, na srce i na dušu.“ Za kraj je ostavila detalje: „Ja sad moram da se usredsredim na suočavanje s ovim strašnim gubitkom. Potrebno je obavestiti klijente, poslovne partnere... *Futura* je od ovog trenutka u žalosti, kao i sutra i prekosutra. Kancelarije će biti zatvorene. Ako imate sastanke, otkazite ih. Što se tiče današnjeg dana, kad završite s neodložnim poslovima možete otići.“

Pojedine ljude su Eržikine reči dirnule, usne su im se oklembesile i letimično rastvorile, a oči ovlažile: Tihomiru Bibiću, sredovečnom samcu, šefu računovodstva i Todorovićevom daljem rođaku, i Tijani Sretić, čija se maskara pomalo razlila iako se sve vreme trudila da gleda nagore dok je vrhom papirne maramice povremeno tapkala uglove oba oka. Mirko Prelez nije odavao nikakve emocije, dostojanstveno je stajao iza Eržike i uglavnom gledao u pod.

Ostali su pažnju obratili na druge aspekte njenog govora – naredna dva dana imaće slobodno, a onda dolazi vikend. Kako najbolje iskoristiti ovo iznenada osvojeno neradno vreme? Neki su razmišljali o dugačkim jutrima, o spavanju do podne, drugi su maštali o odlasku u prirodu, šetnji do Stražilova, izletu na Iriški venac ili Popovicu, vožnji biciklom dolmom sve do Begeča. Nekima su, većinom roditeljima, misli bile usmerene na naredna, igrom slučaja oslobođena, dva-tri sata. Tisa Lalić, *Futura* najuspešnija agentica prodaje i majka

četvorogodišnje Irene i šestogodišnjeg Rastka, radovala se vremenu koje će imati za sebe. Moći će lagano da prošeta do kuće, a usput da svrati i u poneku radnju, pre no što pokupi decu iz vrtića. Ili, da požuri da što pre stigne kući, sat vremena provede u kadi, a mužu javi da on ode po klince? Strahinja Subotić, razvedeni inženjer građevine i *Futurin* najnoviji zaposleni, čija ćerka Andrea završava osnovnu muzičku školu (odsek gitara), radovao se što će ipak moći da prisustvuje njenom javnom času koji se održavao u petnaest i trideset, što inače ne bi mogao jer je radno vreme do sedamnaest, i zbog toga što je ovaj posao tek dobio, a dugo ga je tražio, nije se usudio ni da pita da li je okej da izađe ranije.

U Ani Dejanović Eržikine reči nisu probudile ništa. Pre svega zbog toga što je nije ni slušala. Njen mozak je bio na drugom mestu. U Marinoj kuhinji, za stolom pored širokog francuskog prozora. Pokušavala je da se priseti tačnih Marininih reči i već je na sto hiljada načina Miladinovu smrt povezivala sa znakovima koje je Mara iščitavala iz šolje.

Ana je imala tu sposobnost. Svojevoljno uključivanje i isključivanje čula sluha. Eržikina usta su se pokretala, ali iz njih su bili eliminisani svi tragovi zvuka. Pored toga, sposobnost da gleda, a da ne vidi, odnosno umeće da selektivno procesuirá vizuelne nadražaje. Oči su obavljale svoj standardni posao, ali signale nisu odašiljale mozgu. Moglo bi se reći da se nalazila u nekom vidu svojevoljno indukovanoj i kontrolisanoj katatoničnoj stanja – neosetljiva na spoljne nadražaje. Osim na dodir koji je jedini mogao da je poremeti, što se i desilo. U pitanju je bio dodir Ane Tomić čija se desna

ruka, poput nezvanog i neželjenog gosta koji uporno zvoni na vratima bez namere da odustane, nametljivo progurala do levog ramena Ane Dejanović i, lupkajući je nestrpljivo, besramno uništila njenu, dotada ugodnu izdvojenost.

„Alo, Ana, jesi za piće?“, ponovio je Tibor dok je Ana palila čula. Pored njega je stajala Ana Tomić.

„Kasnije?“

„Više kao odma, dvadesetak minuta?“

„Pa... nisam sigurna...“, rastegla je odgovor, pokušavajući da kupi vreme. Znala je da neće na piće – želela je da što pre vidi Maru i sve joj ispriča – ali nije htela ni da se upušta u objašnjavanje svojih stvarnih poriva, cele zbrke koja joj se trenutno odvijala u glavi. Trebalo joj je neko instant objašnjenje, jednostavan razlog zbog koga neće moći da im se pridruži.

„Imaš nešto hitno?“, izgovor se ukazao u Tiborovim ustima.

„Imam, jebiga“, rekla je Ana gotovo trijumfalno, napravivši razočaranu grimasu.

„Pa, koliko ti vremena treba?“, pitala je Ana Tomić, „Da te sačekamo?“

„Ma ne, ne mogu baš da procenim, a imam i još neke stvari, slobodno palite.“

Dotičnih još-nekih-stvari naravno nije bilo. Kao ni neodložnih poslova. Uprkos tome što nisu postojale, ove stvari i poslovi proizvele su merljive efekte u materijalnom svetu. Sabo i Tomić su otišli bez daljih zapitkivanja, a Ana Dejanović je ponovo napustila spoljašnji svet, smestivši se za svoj radni sto, uz kompjuter na čijem ekranu se

nalazio otvoren mejl i word dokumenta koja su sadržala raznorazne ugovore. Izgledala je kao da se fokusira na posao. Glavu je podbočila obema rukama i netremice buljila u monitor. Onda je preturala po registratorima tražeći nešto. Otvorila je onaj na kom piše UGOVORI-KLIJENTI iz tekuće godine, kao i onaj obeležen sa UGOVORI-DOBAVLJAČI iz istog perioda. Listala ih je, izvadila je neki papir iz folije, posmatrala naizmenično njega i ekran, pa ga vratila nazad. U međuvremenu se kancelarija ispraznila. Nije prošlo ni pola sata, a manje-više svi su nestali. Tibor i Ana pre više od petnaest minuta, tako da je i ona mogla da ode.

2.

To što su Dezdemonini nokti u svakoj prilici izgledali besprekorno nije bilo zahvaljujući njenim redovnim posetama salonima lepote. Bila je to stvar uverenja: praktikanja „zdravog preuređivanja“ i „dobre discipline“, kao i dokazane sklonosti ka opsesivnim radnjama. Iako su „dobra disciplina“ i „zdravo preuređivanje“ bili tek dva od sedam koraka programa *Sedam koraka preuzimanja kontrole*, Dezdemona Lukač je prilikom turpijanja noktiju svejedno osećala kako je napetost napušta, a manične misli, koje su je često vodile u nešto nalik na ludilo, transformisale se u mehaničke pokrete, zadobijajući tako spasonosnu svrhu.

Jutrom su (ustvari je uveliko prošlo podne) odzvanjali potpetice i glasovi prolaznika. Automobili su tandrkali, dronovi zujali. Iznad, oblaci su propuštali